

GÜVENLİK VE SAVUNMA STRATEJİLERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ AYLIK BÜLTENİ

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI *Kutlu Olsun*

30 Ağustos Zafer Bayramı'nı kutluyor;
Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk başta
olmak üzere kahraman ordumuzu, şehit ve
gazilerimizi saygı ile anıyoruz.

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

TEMMUZ 2023

MİSAK-I MİLLİ VE MEGALİ İDEA'NIN SAVAŞI: SONUÇ 30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI

Prof. Dr. Fahri Erenel

Michael Llewellyn Smith, 'Anadolu Üzerindeki Göz' adlı eserinde; "Eski Yunanistan'ın bir devlet olmadığı ve başta dil olmak üzere bazı ortak yanları bulunan şehir devletlerinden meydana geldiği için sınırları yoktu. Eski Hellenizmin sınırları dil sınırlarından oluşuyordu. Yunanlıların, sömürgeci, kaşif ve yiyici olarak ilk girdikleri yerler, Anadolu'nun İyonya kıyıları (Ege Bölgesi) olmuştu." diyerek Yunanlıların bitmek tükenmek bilmeyen genişleme ve sömürme isteklerini dile getirmektedir (Smith, 1978: 31).

Yunanlıların genişleme isteğinin somutlaştırılmış şekli Megali İdea'da görülmektedir. Rigas Ferreros adlı milliyetçi Yunanlı bir şair tarafından 1791'de Bükreş'te hazırlanan ilk "Megali İdea" haritası 1796 yılında Viyana'da basılmış, ve daha sonra Yunan yayımlacılığının temel belgesi haline gelmiştir. 1844'te Başbakan Ioannis Koletis de parlamentoda yaptığı konuşma ile bu fikri resmileştirmiştir (Yalçın, 2017: 34).

1844 yılı Ocak ayında Yunan meclisinde konuşan Yanni Koletti adlı milletvekili ise şu ifadeleri kullanmıştır: "... Yunan Krallığı bütün Yunanistan değildir. Sadece Yunanistan'ın en küçük ve en fakir bir parçasıdır. Yunanlı, sadece krallık ülkesi halkı değildir. İyonya, Selanik, Serez, Edirne, İstanbul ya da Trabzon ve Girit, Sisam Adası ve Yunan tarihine ve Yunan ırkına bağlanan tüm bölge ve yörelerde yaşayan halklardır. Elenizmin iki büyük başkenti vardır. Atina, krallığın başkentidir. İstanbul ise büyük başkent, tüm Yunanların ümit ve hayallerinin kentidir" (Yalçın, 2017: 34).

1864'te yapılan Yunan Anayasası'nda Kral I. Yorgi'ye "Helenlerin Kralı" adı verilmişti. Millî Kuvvetlerin İstanbul'a girdiği gece Patrik IV. Meletios'un Yunanistan'a kaçmasından sonra Patrikhanede yapılan aramada ele geçen belgeler arasında "Kara Kitap" da bulunmaktaydı. Bu kitapta bütün Ege ve Doğu Akdeniz, Trabzon merkezli Pontus, Arnavutluk kıyıları, Kıbrıs ve Oniki Ada kurmayı tasarladıkları Yunan-Rum devletinin sınırları içerisinde gösterilmekteydi. (Yalçın, 2017: 35).

Megali İdea'nın gerçekleşmesi için, Yunanistan'ın bağımsızlığı ile işe başlanması, merkezi İstanbul olmak üzere Bizans İmparatorluğu'nun eski sınırlarına ulaştırılması; aynı zamanda Karadeniz kıyılarında bir Pontus Devleti kurulması planlanmıştır. (Yalçın,2017:35).

I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğu ile Mondros Mütarekesi'nin yapılmasını ve İstanbul'un işgal edilmesini fırsat bilen Yunanlıların, İngilizlerin vekil gücü olarak 15 Mayıs 1919 günü İzmir'e çıkmaları ile başlayan Anadolu'yu işgal çabaları 3 yıl 3 ay 22 gün sürmüştür. Mustafa Kemal Atatürk'ün Müttefik Kuvvetlerin İstanbul'u işgali üzerine söylediği "geldikleri gibi giderler" sözüne uygun şekilde, kendilerini Anadolu'yu işgal için gönderen sahipleri gibi ağır bir hezimetle uğrayarak gitmek zorunda kalmışlardır. Yunanlılar bu hezimetini "Küçük Asya Felaketi" olarak adlandırmaktadırlar.

Yunanlıların söylemi ile Küçük Asya Felaketi, Megali İdea hevesi ile yola çıkanların heveslerinin kursaklarında kaldığı, Kuvayı Milliye Ruhu ve Misak-ı Milli karşısında boyun eğerek geri çekilmek zorunda kaldıkları ağır yenilginin adıdır.

1071 yılında Malazgirt Meydan Muharebesi ile Anadolu'ya giren Türkleri, Anadolu'dan atabilmek için aralıksız sürdürülen girişimlere dur denilen ve Megali İdea'nın yırtılarak denize atıldığı zaferin adıdır 30 Ağustos.

Falih Rıfki Atay'ın söylemi ile "Neyimiz varsa 30 Ağustos'a borçluyuz" şeklinde özetlenebilecek bir büyük başarı hikayesidir 30 Ağustos. Hikâyenin Kahramanı Mustafa Kemal Atatürk liderliğindeki Türk milletidir.

Bir milletin ruhu ele geçirilmedikçe, azim ve iradesi kırılmadıkça, bir memleketi zapt ve işgal etmenin o memlekete egemen olmak için yeterli olmayacağını, hele bu Türk Milleti ise asla olamayacağını Milletimizi küçük görenlerin arsız yüzlerine tokat gibi inen Türk milletinin haykırışının adıdır 30 Ağustos.

Sözde medeni olduklarını söyleyen ve Anadolu halkını küçümseyen Batılı ülkelerin desteğindeki Yunanlıların vahşet ve soykırımın akla hayale gelmeyecek örnekleri verdikleri insanlık ve savaş suçunu aralıksız işledikleri, Batı'nın ise duymadım, görmedim, işitmedim diyerek üç maymunu oynadığı işgale verilen anlamlı cevabın adıdır 30 Ağustos.

Millet, Meclis ve Ordu birlikteliğinin sağlanması ile zafere ulaşılabileceğinin örneğidir 30 Ağustos.

Büyük Zaferi ruhuna ve şanına uygun olarak kutlamak ve şehitleri anmak amacıyla ilk tören, zaferin mimarı Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın da katılımı ile 1924 yılında yapılmıştır. 1926 yılında ise Büyük Zaferin Türk Kara, Deniz ve Hava kuvvetleri için bayram ilan edildiğine dair bir kanun çıkarılmıştır. Ardından da dönemin Milli Savunma Bakanı Recep [PEKER] Bey imzası yayımlanan genelge ile bu bayramın nasıl kutlanacağı ve ne tür düzen alınacağına dair ayrıntılı bir genelge yayımlanmıştır. 1926 yılından itibaren 30 Ağustos Zafer Bayramı olarak Büyük Zafer kutlamaları yapılmıştır. Bu kutlama ve anma törenleri kimi zaman çok dar kapsamlı olmuş, kimi zaman da daha katılımlı ve daha geniş kitlesel hal almıştır.

Bu büyük Bayram Milletimize Kutlu Olsun.

Büyük Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını, vatan uğruna kanını ve terini akıtanları saygı ve minnetle anıyoruz.

Kaynak

Yalçın, E. (2017). Yunanlıların Bitmeyen İdeali: “Megali İdea” . Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi, 4 (7) , 33-48. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iisbf/issue/33561/368165>

Smith, M.,L(1978), Anadolu Üzerindeki Göz, Hürriyet Yayınları, İstanbul.

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI KANUNU, İLK ZAFER KUTLAMASI VE BÜYÜK TAARRUZ İLE İLGİLİ BAZI BİLGİLER*

Doç. Dr. Burhan SAYILIR -Çanakkale 18 Mart Üniversitesi

***Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ 12. yıl,16. sayıda yayınlanan makaleden alınmıştır.**

Büyük Zafer'den iki yıl sonra 30 Ağustos 1924 cumartesi günü Dumlupınar'da Çal Köyü yakınlarında Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın da katılımıyla Büyük Zafer için ilk kutlama töreni yapıldı. Zaferi kutlamak için iki yıl beklemenin en önemli nedeni 1923 yılının yeni Türkiye açısından hem ulusal hem de uluslararası alanda yoğunluğun had safhada olmasıydı.

Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi 12 Ağustos 1924 tarihli nüshasının birinci sayfa- sından "Dumlupınar Meydan Muharebesi Tes'idi" başlıklı haberiyle bu sene ilk kez kutlama töreni yapılacağını duyurmuştur. Haberde Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'nın da bir konuşma yapacağı bildirilmiştir. Tören programı ile ilgili olarak, Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa, Milli Savunma Bakanı Kazım Paşa, Milli Eğitim Bakanı Vasıf Bey'in 9 Ağustos 1924'te bir toplantı yaptıkları ve bu toplantıda törenin programını belirledikleri ve Bakanlar Kurulu'na onay için sundukları belirtilmiştir.

İlk haberden altı gün sonra 18 Ağustos 1924 tarihli Hâkimiyet-i Milliye gazetesi ilk sayfadan törenin programını yayınlamış, İzmir, Ankara ve İstanbul'dan gelecekler için yüzde elli indirimli özel trenlerin kalkacağını duyurmuştur. Gazetenin okuyucularına duyurduğu program akışı şu şekildeydi:

1) Açılış Konuşması

Fevzi [ÇAKMAK] Paşa (Genelkurmay Başkanı)

2) Meçhul Asker Abidesi ve heykelinin temel atma töreni

3) Protokol Konuşmaları

İstanbul Üniversitesi temsilcisi

Basın temsilcisi

Türk Ocakları temsilcisi

Türkiye Öğretmenler Birliği temsilcisi

Türkiye Spor Kulüpleri Birliği temsilcisi

Kızılay temsilcisi

Barolar temsilcisi

Türk halkını temsilen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Fethi [OKYAR] Bey

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal [ATATÜRK] Paşa

4) Resmi Geçit

1924 Cuma günü öğleden sonra saat 13:07'de Ankara'dan özel özel bir trenle hareket etmek üzere beklerken, Ankara garında kalabalık bir halk kitlesi onu uğurlamak için toplanmıştı. Yedi vagonlu trende Başbakan ve Dışişleri Bakanı İsmet [İNÖNÜ] Paşa ve eşi, Genelkurmay Başkanı Fevzi [ÇAKMAK] Paşa, Bakanlar, Milletvekilleri, gazeteciler bulunuyordu. Polatlı ve Eskişehir'e doğru ilerleyen tren Polatlı ve Eskişehir istasyonlarında toplanan halkın, bayram havasındaki yoğun sevgi gösteriyle karşılanmıştı. Eskişehir'e ulaşan tren gece saat 03:00'e doğru Eskişehir'den Afyonkarahisar'a hareket etmişti. Sabah saatlerine doğru zaferin kazanıldığı Afyonkarahisar'a ulaşılmıştı. Afyonkarahisarlılar Başkomutanlarını ve beraberindeki heyeti coşkulu bir şekilde karşılamışlardır. İstanbul'dan gelen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Ali Fethi [OKYAR] Bey ve gazeteciler, İzmir'den gelen Ali Fuat ve Kazım [KARABEKİR] Paşalar, İzzettin Fahri, Ali Hikmet, Şükrü Naili Paşalar, Eskişehir'den gelen Kemalettin Sami Paşa da Ankara heyetinden sonra Afyonkarahisar'a ulaşmışlardır.

1924 Cuma günü öğleden sonra saat 13:07'de Ankara'dan özel özel bir trenle hareket etmek üzere beklerken, Ankara garında kalabalık bir halk kitlesi onu uğurlamak için toplanmıştı. Yedi vagonlu trende Başbakan ve Dışişleri Bakanı İsmet [İNÖNÜ] Paşa ve eşi, Genelkurmay Başkanı Fevzi [ÇAKMAK] Paşa, Bakanlar, Milletvekilleri, gazeteciler bulunuyordu. Polatlı ve Eskişehir'e doğru ilerleyen tren Polatlı ve Eskişehir istasyonlarında toplanan halkın, bayram havasındaki yoğun sevgi gösteriyle karşılanmıştı. Eskişehir'e ulaşan tren gece saat 03:00'e doğru Eskişehir'den Afyonkarahisar'a hareket etmişti. Sabah saatlerine doğru zaferin kazanıldığı Afyonkarahisar'a ulaşılmıştı. Afyonkarahisarlılar Başkomutanlarını ve beraberindeki heyeti coşkulu bir şekilde karşılamışlardır. İstanbul'dan gelen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Ali Fethi [OKYAR] Bey ve gazeteciler, İzmir'den gelen Ali Fuat ve Kazım [KARABEKİR] Paşalar, İzzettin Fahri, Ali Hikmet, Şükrü Naili Paşalar, Eskişehir'den gelen Kemalettin Sami Paşa da Ankara heyetinden sonra Afyonkarahisar'a ulaşmışlardır.

30 Ağustos 1924 günü Çaltepe’de yapılacak törenler için bütün hazırlıklar yapılmıştı. Tören alanına giden güzergâhta iki tak dikkat çekmişti. Bunlardan birisi Çal Köyü’ne giden yolun üzerindeydi ve şu ibare yazılmıştı: “Yaşasın Büyük Reis-i Cumhuremiz”. Yine yol üzerinde başka bir takım üzerinde daha uzun cümleler yazılmıştı: “Beşbin senelik mefahiri ile ayakaltında kalan haysiyet-i milliyeyi bir hamlede kurttan bu yerlerin halaskarını iki sene evvel bugün şuracıkta sihirli kılıcı ile ve bir yıldırım şiddetiyle Türk tarihini yazarken görmüştük. Bugün bir sayfası okunan o tarihin muhteşem timsaline Kütahya halkı tarafından yüzbinlerce selam ve ta’zim!”

Öğleden sonra saat 13:00’e doğru Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal [ATATÜRK] Paşa Silksaray’dan Başkomutanlık sancağını taşıyan üstü açık otomobiliyle hareket etmiş, Keyiftepe’de kurulan çadırlardan birinde Latife Hanım beraberinde olduğu halde kısa süre istirahat etmiş, saat 13:30’da beraberindekilerle birlikte Çaltepe’deki tören yerine çıkmıştı.

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, 30 Ağustos 1924 yılında Dumlupınar’da yaptığı konuşmada, Büyük Zaferin önemini şu şekilde anlatmıştır:

“30 Ağustos zaferi, Türk tarihinin en önemli dönüm noktasıdır. Ulusal tarihimiz çok büyük, parlak zaferlerle doludur. Ama Türk ulusunun burada kazandığı zafer kadar kesin sonuçlu, yalnız bizim

tarihimize değil, dünya tarihine yeni bir akım vermekte kesin etkili bir meydan savaşı hatırlamıyorum. Besbelli ki genç Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli burada sağlamlaştırıldı, ölümsüz yaşayışı burada taçlandırıldı”.

Daha önce belirlenen program doğrultusunda saat 14:00'te alkışlar arasında günün anlam ve önemini belirten konuşmalarını yapmak üzere Genelkurmay Başkanı Fevzi [ÇAKMAK] Paşa kürsüye çıkmış ve Büyük Zafer ile ilgili teknik bilgiler vermişti.

Cumhurbaşkanı ve Başkomutan Gazi Mustafa Kemal [ATATÜRK] Paşa, eşleri Latife Hanım ile birlikte “Meçhul Şehit” abidesinin temelini atmışlardır. Gazi Mustafa Kemal Paşa abidenin temel taşı kendi elleri ile koyduktan sonra, Afyon Milletvekili İzzet Ulvi Beyin oğlu Dumlupınar adlı şiiri okumuştur.

Programa göre kürsüye ikinci konuşmacı olarak İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İsmail Hakkı [BALTACIOĞLU] Bey çıkmış ve konuşmasını “...Milli bir yazarımız daha iki üç gün önce ‘Meçhul Asker’den söz ederken demişti ki, ‘Meçhul olan Türk yoktur. Malum olan Mehmetçik vardır’ diyerek konuşmasını şu sözlerle tamamladı. “Selam dünyadan ahirete malum askerden meçhul askere! Selam, hürmet Türk istiklalini vücuda getiren insanların dehasına! Hürmet, iman, Türkün bitmez tükenmez olan ebedi hayat kudretine!” ifadeleriyle tamamlamıştır.

PUTİN'E BİR ÇILGIN LAZIM

Prof. Dr. Recai Ellialtıođlu

Uzmanlara göre Ukrayna-Rusya savaşı bir haftaya kalmaz biterdi. Belki Putin de öyle hesaplamıştı. Hatta savaş kelimesi yerine özel operasyon başlığını kullanmaktaydı. Ama öyle olmadı, karşısında uzun süre hazırlık yapmış nispeten modern silahlarla donatılmış vatan savunması yapan cesur askerlerin ortaya koyduğu sert direnişini beklemiyorlardı. Bir yıldan fazla bir süre geçti ve Rusya, artık Kiev ve Odesa'yı alamayacağını anlamış, elindekilerle masaya oturmayı kabullenip, ateşkese razı olduğunu Türkiye'ye bildirmiş bulunuyor. Ancak Zelenski kaybettiği topraklarının tamamını geri almak hayali ile hesapsız bir şekilde ve batının ardı arkası kesilmeyen silah ve mühimmat desteği ile savaşmaya devam etmekte kararlı ve dolayısıyla ateşkese yanaşmıyor. Görünüşe göre iki tarafın da insan kaybına aldırış ettiği yok. Rusya önce Çeçen komutan Kadırov'un savaşçılarını, sonra da Prigojin'in Wagner grubunu devreye soktu. Buna rağmen tükenme belirtileri ortaya çıktı ve son olaylarla çözülme süreci başladı diye düşünebiliriz.

Avrupalılar kış gelmeden savaşın bitmesini istiyorlar. Onun için Ukrayna'nın büyük taarruzuna ümit bağlıyorlar. Amerika ise Joe Biden'a 2024 seçimlerini kazandıracak bir pozisyon yakalamak için bir süre daha desteğini sürdüreceği görüntüsü veriyor. Ancak, Pentagon gizli belgelerinin medyaya sızdırılması, Amerika'nın muhtemelen Ukrayna'nın büyük taarruzunu takiben desteğini kesme sürecine gireceğine ve ateşkes sağlanması yönünde adım atacağına bir işaret olabilir. Bu belgelere göre Ukrayna'nın yeterli güç sarf edemediğine atıfta bulunulmakta, dolayısıyla topraklarını geri alma olasılığının zayıf olduğu değerlendirilmekte. Nitekim 8 Haziran 2023'te başlatıldığı söylenen "savaş alanını düzenleme" durumundan yarma harekâtına Ukrayna hala geçememiş durumda.

Önce Javelin adı verilen yerden-havaya-roketatarlarla Rus tank ve helikopterleri vuruluyordu. Zelenski istedi, HIMARS füzeleri verildi. Zelenski istedi Leopard tankları verildi, Abrams tankları verildi verilecek. Zelenski istedi Patriot verildi. Her defasında Rusya doğrudan ya da dolaylı olarak taktik nükleer silah tehdidini tekrarladı. Amerika bunu blöf olarak değerlendirip destek seviyesini yükseltmeye devam etti. En son Zelenski'nin F-16 uçakları talebine Amerika önce ret yanıtı verdi. Ardından "bakarız" diye bugüne kadar tenceredeki kurbağa durumunda olan Rusya'nın tepkisini ölçmek istedi. Bu defa Rusya'nın hamlesi çok sayıda taktik nükleer silahları Belarus'a kaydırmak

oldu. Bunun üzerine başta CIA ve MI6 olmak üzere bütün istihbarat teşkilatları dikkat kesildiler, ne oluyor diye. Belarus'tan ya da Rusya'dan kullanılması ne fark eder ki? Her iki durumda da Rusya savaş suçu işlemiş olur ve batının müdahalesi çok sert olur. Ancak, Putin'i hafife almak büyük hata olabilir.

Rusya bir an önce ateşkes yapmak istiyor. Ancak bu durumda, serbest bırakılacakları sözü verilen, bir söylentiye göre Ukrayna'daki Wagner gücünün %80'ini oluşturan azıllı mahkumlar Moskova'da, St. Petersburg'da halkın huzurunu bozacak olup, birçok suça karışıp büyük sorun çıkaracakları kaçınılmazdır. Seneler önce askeri sırları Amerika'nın eline geçmesin diye okyanus dibinde bozulan nükleer denizaltısının konumunu bildirmeyerek kendi bahriyesini ölüme terk eden, Çeçen savaşı sırasında Moskova'da bir sinemada Çeçen teröristlerin rehin aldığı sivilleri kurtarmak için operasyon yapmak yerine sinemada kim varsa toplu katliam emrini veren Putin için kolay seçenek Wagner grubunu tasfiye etmek olacaktır. Büyük bir kısmı uzunca bir süre devam eden Bakhmut savaşında kaybedilen, bir kısmı da savaş alanından kaçmaya teşebbüs ettikleri için öldürülen Wagner savaşçılarının iki bin kadarı da Prigojin'in iddiasına göre Rus füzesiyle vurulmasıyla sayıları oldukça azaldı. Daha önce hem Kadirov hem de Prigojin, cephedeki "sağ

kalmış” Rus generallerini beceriksizlikle suçlayıp değiştirilmelerini sağlamışlardı. Bu defa birliğin tasfiye edileceği ihtimalini gören Prigojin, daha önce mühimmat göndermedikleri gerekçesiyle hakaret ettiği Shoigu ve Gerasimov’u sorumlu tutarak Rostova girdi. İlginçtir, hiçbir dirençle karşılaşmadı. Belliki herkes onu ve ekibini kahraman olarak görüyordu. Belki de ki büyük olasılıkla, karşı koymayın diye Kremlin’den emir gelmişti. Böylece zaten uzun süredir dostluğunu kazanmış olduğu Putin’in kendi tarafında olduğundan emin olarak Shoigu ve Gerasimov’un “kelleleri” için Moskova yollarını tuttu. O ana kadar suskun duran Putin’in Prigojin’i ihanetle suçlaması üzerine hemen yelkenleri indirip anlaşmaya vardı ve geri çekildi.

Belarus Cumhurbaşkanı Lukaşenko’nun kotardığı görüntüsüyle yapılan anlaşmaya göre Prigojin Belarus’a gidecek, Prigojin ve Wagner savaşçıları için açılan dava düşürülecek ve bu Wagner grubu dağıtılacak, ancak Mali’deki, Afrika ülkelerindeki ve Suriye’deki Wagner grupları faaliyetlerine devam edecekler. Putin bu savaşçılara, “kan dökmeyenlerin” Rusya’da sözleşme imzalayarak orduya katılabilecekleri ya da Belarus’a gidebilecekleri gibi iki seçenek sunmuş bulunuyor. Bu arada daha önce telaffuz edilen üçüncü seçenek olan silah bırakıp evine gitmek konusu tedavülden kalktı mı belli değil.

Gelelim Belarus'a. Orada ne var? Taktik nükleer silahlar, başında Rus uzmanlar. Başka? Prigojin, seçilmiş oldukları şüphe götürmeyen bir grup Wagner savaşçıları. Şöyle bir senaryo düşünelim. Çılgın Prigojin bu silahlara el koydu ve kullandı. Rusya ya da Belarus'un savaş suçu işlemiş olduğunu kim iddia edebilir? Bu durumda batı Rusya ile savaşa girer mi? Hiç sanmıyorum. Bu arada taktik nükleer silahla nereyi vururlar diye düşünürsek, Polonya'nın gözünü dikmiş olduğu Ukrayna'nın batı bölgeleri akla geliyor. Devamında, Prigojin ve Belarus'taki Wagner grubunun ortadan kaldırılacağını Putin'in planında yer aldığı kesin gibi gözüküyor.

Bu arada Amerika ve İngiltere bu ihanet girişimini öncesinden izlemekte olduklarını ve sessiz kalarak olayda parmağı olduğu ithamıyla karşılaşmak istemediklerini ifade ettiler. Artık Amerika'nın bu defa Putin blöf yapıyor diyecek durumda olmadığı ve Zelenski'yi kısa sürede ateşkesle zorlayacağı beklenmelidir. Aksi halde Putin şah mat yapacak diyebiliriz.

Bir televizyon kanalında biri uzman diplomat, diğeri uzman emekli paşa gülerek, Odesa'daki bir Ukraynalı'nın bu olayın danışıklı dövüşüklü olduğunu iddia ettiğini söylediler. Ben şahsen bunda gülünecek bir taraf görmüyorum. Yukarıda ortaya koyduğum senaryonun gerçekleşmesine Amerika izin vermeyecektir kanısındayım. Ancak bu senaryomun geçersiz olduğunu ispat etmez. Eğer Amerika Ukrayna'ya F-16 vermeye kalkarsa o zaman ya Putin mat yapacak, ya da ben onurlu bir şekilde yanılmış olduğumu kabulleneceğim.

ÜÇ SORUDA RUSYA'NIN KARADENİZ TAHIL KORİDORU ANLAŞMASI'NDAN ÇEKİLMESİ

Doç. Dr. Haluk Gedikoğlu

1 • Bu süreç Rusyasız yürür mü?

22 Temmuz 2022'de imzalanan Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması'nın yürürlüğe girmesiyle yaklaşık 32,9 milyon ton tahıl uluslararası pazarlara ulaştırıldı. Fakat beklendiği gibi düşük gelirli ülkeler bu sevkiyattan yeterli şekilde yararlanamadı. Bu tahıl sevkiyatının sadece yüzde 2,5'i Afrika ülkelerinin çoğunluğunu oluşturduğu düşük gelirli ülkelere yapıldı [1]. Yüzde 43,65'lik payla tahıl sevkiyatından en çok Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin de aralarında yer aldığı yüksek gelirli ülkeler faydalandı.

Rus yetkililer temmuzda yaptıkları açıklamalarda, her ne kadar Rus tahıl ve gübre ürünlerinin ihracatına anlaşma kapsamında izin verilse de özellikle Rusya Tarım Bankasının (Rosselkhozbank) Belçika merkezli SWIFT sisteminden çıkarılmış olması nedeniyle Rusya'nın bu ürünlerin ihracatında ciddi sorunlar yaşadığını belirtmişti. Bu suretle Rusya, 17 Temmuz 2023'te Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması'nı bu sorunlar giderilinceye kadar askıya aldığını bildirdi. Rusya bu sorunlar çözüldükten sonra anlaşmayı tekrardan yürürlüğe sokacağını açıkladı. Rusya'nın tahıl ve gübre ihracatında karşılaştığı sorunlar, Rusya'nın Birleşmiş Milletler (BM) Daimi Temsilcisi Vassily Nebenzia'nın martta yaptığı açıklamalarda da dile getirildi. Rusya'nın anlaşmayı askıya alması, bu konuda ne kadar ciddi olduğunu gösteriyor. Batılı ülkeler ve BM, Rusya'nın karşılaştığı bu sorunlara çözüm getirmezse Rusya'nın anlaşmadan tamamen çekilmesi

muhtemel. Anlaşma kapsamında yapılan sevkiyatlardan da en fazla yüksek gelirli ülkelerin faydalanmış olması, Rusya'nın bu kararı daha rahat şekilde almasına neden olabilir.

2 • Sonuçları ne olur?

Rusya'nın Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması'ndan tamamen çekilmesi durumunda Ukrayna limanlarından tahıl sevkiyatı yapılması ciddi bir risk taşıyacak. Kuzeybatı Karadeniz'in güvenli bölge olma durumundan çıkmasıyla can ve mal kaybı risklerinden dolayı gemicilik firmalarının sevkiyatlara devam etmesi pek olası olmayacak. Bu durumda anlaşma öncesinde de olduğu gibi Ukrayna'nın tahıl sevkiyatını kara ve demir yollarını kullanarak Romanya limanlarından yapması gerekecek. Bu da hem taşımacılık maliyetlerini artıracak hem de ihraç edilebilecek tahıl miktarını ciddi şekilde azaltacak.

Bu şekilde yapılacak tahıl sevkiyatından, taşımacılık maliyetlerinin artması nedeniyle çok az sayıda ve olası olarak AB ülkeleri faydalanabilecek. Böyle bir durumda anlaşmadan en fazla yararlanan ülke olan Çin ve diğer ülkelerin tavırları önem kazanacak. Zira Rusya'nın yer almadığı bir anlaşmanın AB ülkeleri haricindeki ülkelere fayda sağlaması öngörülüyor. Ayrıca Rusya, gübre üretimi ve ihracatı açısından uluslararası pazarlar için oldukça önemli bir ülke. Bu durumda ülkeler, Rusya'dan tahıl ve gübre ithalatı yapan ve yapmayanlar olarak iki bloka ayrılabilir. Özellikle Çin, Rusya'dan tahıl ithalatı yapan ülkelerin başında gelebilir. Böyle bir bloklaşmanın oluşması, karşılıklı yaptırımları getireceğinden, dünya gıda arzı güvenliğini ciddi derecede riske atıp diğer siyasi ve ekonomik çatışmaların oluşmasına neden olabilir.

3 • Türkiye'yi yeni bir arabuluculuk süreci mi bekliyor?

Türkiye açısından da Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması oldukça büyük önem taşıyor. Türkiye, anlaşma kapsamında yapılan tahıl sevkiyatından en fazla yararlanan 3. ülke. Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle Türkiye'ye 3,2 milyon ton tahıl ihraç edildi. Bu suretle Türkiye'nin tekrardan Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması'nın devam etmesi için arabuluculuk yapması bekleniyor. Fakat ağustosta Türkiye'de yapılması beklenen görüşmelerin, bir önceki görüşmelere nazaran daha zor geçeceği öngörülüyor. Zira bir önceki görüşmelerde Rusya, bankacılık alanında karşılaştığı sorunların çözüleceği hususunda ikna edilse dahi, gelinen noktada bu sorunların çözülmediği ve Rusya'nın da bu konuda net bir tavrının olduğu görülüyor. Batılı ülkelerin ve BM'nin, Rusya'nın tahıl ve gübre ithalatında karşılaştığı sorunları tam anlamıyla çözüme kavuşturmaması durumunda anlaşmanın devam etmesi pek muhtemel görünmüyor. Ağustosta Türkiye'nin öncülüğünde yapılacak görüşmelerde, dünya gıda güvenliğini sağlamak açısından Rusya'nın taleplerinin karşılanması ve böylece Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması'nın devamlılığının sağlanması bekleniyor.

ATATÜRK MODELİ İLE TÜRKİYE’NİN BÖLGESELLEŞMESİ

Prof. Dr. Anıl Çeçen

Bütün dünya ülkeleri, çeyrek yüzyılı aşan bir zaman diliminde emperyalizm tarafından yer kürenin bütün kıtalarına zorla dayatılan küreselleşme saldırılarının yarattığı büyük sarsıntılardan kurtulmaya çalışırken, son yıllarda dayatmacı küresel emperyalizme karşı korunmacı bir bölgeselleşme oluşumunun içine doğru sürüklenmek durumunda kalmışlardır . Küreselleşme batı emperyalizminin yeni bir versiyonu olarak dıştan kumandalı bir dayatmacı düzene dönüşmeye doğru kaydırılınca, bu durumdan büyük zararlar gören bugünkü devlet yapıları ve ulus devlet modelleri, belirli bir aşamadan sonra dağılmamak ve çökmek üzere kendileri açısından ulusal reflekslerinin tepkisi doğrultusunda korunmacı politikalara yönelerek , kendi haklarını ve düzenlerini savunan yeni tutum ve davranışlar içerisine girmişlerdir.

Böylece ,soğuk savaş sonrasında Sovyetler Birliğinin çöküşü ile başlayan yeni dönemde çeyrek yüzyıllık çaba ve zorlamalara rağmen , bütün dünya kıtalarında küresel bir sömürü imparatorluğu kurulamamış , aksine böylesine bir çıkarıcı küresel düzen oluşumu için yıkılmaya çalışılan devlet yapıları , yaşanan olumsuz gelişmeleri dikkate alarak kendilerini toparlamaya başlamışlardır .Dıştan kumandalı küreselleşme zorlamalarına çeyrek asır dayanabilen ve bir süre sonra bu gibi manüplasyonlara karşı çıkarak kendi varlığını koruma doğrultusunda önlem almaya başlayan ulus devletler , kendilerinin dış saldırılara karşı daha güvenli bir koruma sistemini gündeme getirerek, komşularıyla yeni geliştirdikleri diyaloglar üzerinden bölgeselleşme sürecini gündeme getirmişlerdir . Bu aşamadan sonra dünyanın egemen konjonktürel süreci bölgeselleşme akımı olmuş ve böylece küreselleşme dayatmalarının sonlarına doğru gelinmiştir.

Beş büyük kıtadan oluşan yeryüzü karaları, ayrıca kıtalar arasında yer alan denizlerin üzerindeki adalardan meydana gelmektedir. Bu kara parçaları yer kürenin çeşitli bölgelerinde bir araya gelerek bölgesel haritalar oluşturmaktadırlar. Dünya’nın hangi yöresine bakılırsa bakılsın, o bölgede denizler ve karalardan oluşan bir bölgesel yapılanma bulunduğu göze çarpmaktadır. Harita üzerindeki noktalar belirli yerleri ortaya çıkarırken , çeşitli yerlerin birleşmesinden meydana gelen bölgelerde, haritalar üzerinde noktaların ötesinde bir genişlik içerisinde ortaya konulmaktadır . Bölge kavramı bu çerçevede ele alındığında birbirine komşu konumda olan çeşitli yerlerin bir bütünlük içindeki genel tanımı olarak görülmektedir. Bölge denilince, mutlaka bir ülkenin ya da

kıtanın üzerinde yer alan çeşitli yerlerin birleşiminden meydana gelen bir alan ifade edilmeye çalışılmaktadır.

Dünya haritasında yer alan ülke ve bölgelerin birbirleriyle olan kesişmelerine göre bölgecilik küçük ve büyük ölçeklerde olmak üzere, başlıca iki ana eğilim doğrultusunda gündeme gelmektedir. Var olan devlet yapıları genel olarak ulusal yapılanmalar olduğu için , büyük bölgecilik ulus ötesi bölgeler , küçük bölgecilik ise ulus altı bölgeler olarak algılanmaktadır . Avrupa merkezli siyasal oluşumlar ya da akımlar da daha çok ulus altı bölgeciliği öne çıkaran bir mikro devletçilik gündeme gelmekte ve ulus devletlerin sınırları içerisinde yer alan belirli bölgeler bu ülkelerin sınırları dışına çıkararak , daha küçük bir devletçiliğe mikro bölgecilik akımı sayesinde ulaşmaya çalışmaktadırlar . Bu doğrultuda etnik ve mezhepsel kökenli toplulukları sınırları içinde yaşadıkları ulus devletlerin merkezlerine karşı isyan ettirilerek mikro milliyetçilik üzerinden mikro devletçiliğin önü açılmak istenmekte ve bu doğrultuda, bir anlamda eyalet devletçikleri olarak görülebilecek küçük devletler yaratılarak ulus devletler parçalanmaktadır .

Küresel emperyalizm ulus devletleri parçalayarak dünya haritası üzerinden silmeye çalışırken , mikro milliyetçilik ve mikro bölgecilik olabildiğince dış destekler ile kullanılmış ama , uluslar arası finans kapitalin emperyalist oyunları ortaya çıkınca ,bu plan çökmüş ve bütün ulus devletler sahip oldukları milli sınırlar içerisinde yaşamlarını sürdürmekte olan , etnik ya da dinsel toplulukların parçalanarak kendi başlarına ayrı bir devlet kurmalarına izin vermemişlerdir . Sovyetler Birliğinin dağılmasının yarattığı panik ortamında yaşanan Yugoslavya iç savaşı da benzeri bir dağılmanın önünü açmış , bu aşamada Çek Cumhuriyeti ile Slovak devleti birbirlerinden ayrılmışlar ama daha sonraki koşullarda hiçbir ulus devlet kendi milli sınırları içerisinde yaşamakta olan etnik ya da dinsel grupların ülkeden koparak, ulus altı yeni bir eyalet devleti oluşturmalarına izin vermemiştir . Böylece ,batılı merkezler tarafından geliştirilen ısrarlı kopma senaryoları sonuç vermemiş ve ulus altı bölgecilik senaryoları ile yeni küçük devletçikler yaratılamamıştır . Küresel sermaye, kendi tekelci şirketlerini büyütürken, ulus altı bölgecilik oluşumlarını etnik kışkırtmalar ya da mezhepler arası din savaşları ile geliştirerek sonuç almaya çalışmıştır. Ne var ki , çeyrek asırlık bir zorlama dönemine rağmen istenen sonuçlar elde edilememiş ve bu doğrultuda kullanılan ulus altı bölgecilik ya da mikro milliyetçilik hiçbir işe yaramadığı gibi, küresel emperyalizmi zorlayan batılı büyük devletlere ve siyasal merkezlere yönelik tepkileri artırmıştır.

Sınır aşan bölgelerde yeni devletleşme planları doğrultusundaki mikro milliyetçilik, ya da mikro bölgecilik akımları bir aşamadan sonra sonuç vermeyince, tepkilerin giderek tırmanması üzerine

küreselleşme karşıtlığı çizgisinde yeni bir ulusalcılık akımının doğmasına neden olmuştur. Küresel emperyalizm mikro milliyetçilik akımlarını örgütleyerek mikro bölgelerde yeni eyalet devletleri yaratamayınca, oyun tersine dönmüş, hedef alınan ulus devletlerin merkezi yapıları bu tür saldırılara karşı toparlanarak, yeniden güçlenmişler ve emperyalist devletlere karşı daha kuvvetli bir ulusal savunma sistemine yönelmişlerdir.

Avrupa ulus devletlerinde Avrupa Birliği oluşturabilmek için, kıtasal bir oluşum doğrultusunda ulus altı bölgecilik emperyalist merkezler tarafından desteklenmiş ama çeyrek yüzyıllık bir dönemde bir türlü istenen sonuçlar alınamamıştır . Ulus altı bölgecilik başarısız kalınca, bu durumun doğal sonucu olarak ulus üstü makro bölgecilik akımı da sonuçsuz kalmıştır . Şirketler küreselleşirken, devletlerin ulusallıktan uzaklaştırılmaları hedeflendiği için , mikro milliyetçilikler ile mikro bölgecilik üzerinden küçük eyalet devletçiklerine doğru bir yöneliş organize edilmeye çalışılmış ama, ulus devletlerin başkentlerindeki devlet yapıları direnerek kendilerini koruyunca ,bu tür emperyal planlar teker teker çökmüştür . Avrupa'nın ortasında yer alan beş büyük eski sömürgeci ulus, mikro bölgecilik ve milliyetçilik üzerinden parçalanamayınca, Avrupa Birliği gibi makro bölgesel bir yapılanma kıtasal oluşum olarak duraklama göstermiştir.

Yüzyıllarca kendine bağlı sömürge imparatorlukları yönetmiş olan büyük ulus devletler, bir makro bölgecilik projesi olan Avrupa Birliği yolunda kültürel haklar üzerinden mikro bölgeciliğe teslim olmayı kabul etmemişler ve kültürel hakların ulusal birlik düzeni ile üniter devlet yapılarını parçalamasına izin vermeyerek, ulusal devlet modelleri doğrultusundaki ülkesel alan bütünlüğüne sonuna kadar sahip çıkmışlardır. Mikro bölgeciliğin iflas etmesiyle kıtasal oluşum yolunun önü kapanınca , Avrupa Birliği adı verilen makro bölgecilik ya da kıtasal devletçilik hedefi de geçerliliğini yitirmiştir . Ne var ki, ABD merkezli küresel şirketlerin bütün dünyayı ekonomik hegemonyaları altına almaları yüzünden, Amerika Birleşik Devletlerine karşı çıkabilecek bir Avrupa Birleşik Devletleri yaratma hedefi , gene korunmuş ve bu doğrultuda bölgeselleşme arayışı sürdürülmeye çalışılmıştır. Bir büyük hegemonik güç ya da süper emperyalist olarak ABD'nin dengelenme ihtiyacı, Avrupa kıtası çerçevesinde bölgeselleşmeyi öne çıkarmıştır. Beş yüzyıl dünya kıtalarını sömürge imparatorlukları ile yöneten Avrupa'nın büyük devletleri bu imparatorlukların tasfiyesinden sonra içine düştükleri küçülme olgusunu, kıtasal düzeyde bölgeselleşerek aşmaya çaba göstermişlerdir. Soğuk savaş sonrasında bu yüzden Avrupa Birliği projesi kendiliğinden devreye girmiş ama mikro bölgeciliğin küresel emperyalizm tarafından desteklenmesi nedeniyle sonuçsuz kalmıştır. Makro düzeyde bölgecilik arayışının en somut örneği

olarak, Avrupalı devletleri birleştirmeyi hedefleyen Avrupa Birliği oluşumunu görmek mümkündür.

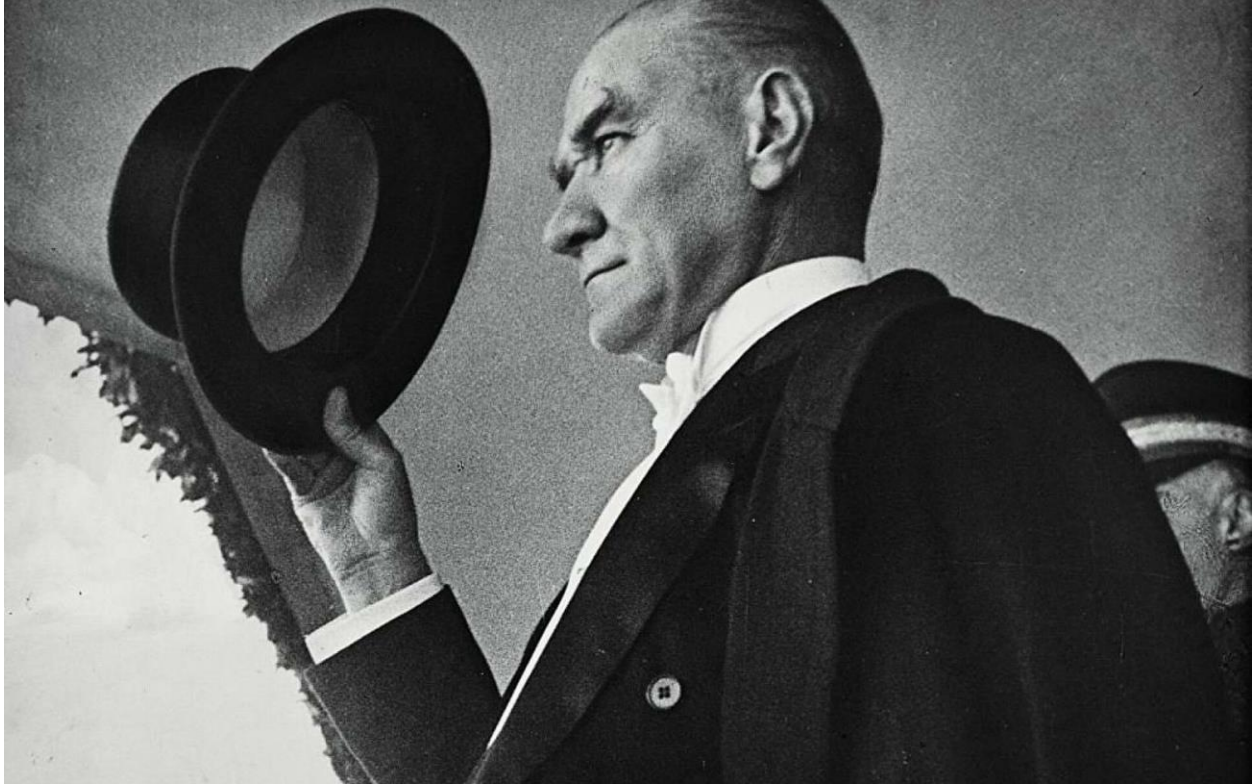
Amerikalı uluslar arası tekellerin süper emperyalizmine karşı bir bölgesel birliğe yönelen Avrupa ülkeleri gibi dünyanın diğer kıtalarında yer alan devletlerin de benzeri küresel saldırılara karşı kendilerini korumak ve komşu devletler ile yan yana gelerek buldukları yerlerde bölgesel birlikler oluşturmak yolu ile her türlü saldırıya karşı koymak hakkı doğal olarak bulunmaktadır . Nitekim, Birleşmiş Milletler gibi bir uluslar arası örgüt , bütün devletlerin korunması için aldığı kararlar doğrultusunda ,devletlerin sınırları içindeki ülkelerinin dokunulmazlığını , ayrıca hiç bir devletin iç işlerine karışılmayacağını ,her devletin uluslar arası hukuka uyarak kendi varlığını ve gücünü geliştirebileceğini açıkça ortaya koymuştur. Bu durumda, herhangi bir devletin içişlerine karışarak, ya da dışarıdan müdahalelerde bulunarak ulus devlet altında bir bölgecilik yaparak , büyük devletlerin ülkelerinden küçük devletçikler ortaya çıkarabilmek, uluslar arası hukuka göre pek mümkün görünmemektedir.

Orta boy ulus devletlerin mikro milliyetçilik ya da bölgecilikler yolu ile dağılmasının sağlanması ,ya da bu tür gelişmeler sonrasında, ortaya çıkan parçalı yapılar üzerinden daha büyük alanları kapsayan bir tür makro bölgecilik cereyanlarının gerçekleştirilmeye çalışılması yüzünden, küreselleşme dönemi çok gergin geçmiş ve bu yüzden çeyrek asırlık bir zaman dilimi sonrasında küreselleşme olgusu iflas ederken ,bunun yerine yeni bir alternatif olarak bölgeselleşme akımları dünyanın gündeminde yerini almıştır. Avrupa kıtasının eski ve köklü ulus devletleri, kendi ülkesel birliklerine yönelen ulus altı bölgecilik akımlarının yarattığı bölücülük tehlikesinin atlatılması doğrultusunda, hem ulusal birliğe hem de üniter siyasal düzenin korunmasına dikkat ederek , bölünmekten kurtulmuşlar ve ulusal birliklerini koruyarak bugünkü aşamaya gelebilmişlerdir.

Avrupa kıtasının güçlü ulus devletleri, küresel emperyalizme karşı ulusal birliklerini koruyarak , ulus altı bölgecilik üzerinden parçalanarak, yeni bir tür Amerika Birleşik Devletleri benzeri bir Avrupa Birleşik Devletleri modeli geliştirememişler ve bu yüzden bir Avrupa Federasyonu yapılanmasını Avrupa Birliği çatısı altında kurabilmek , yarım yüzyılı aşkın çabalara rağmen bir türlü gerçekleştirilememiştir . Avrupa'nın güçlü ulus devletleri var olan büyük devlet yapılarını koruyarak bir kıtasal bütünleşmeyi alternatif bir yol olarak gündeme getirdiği için, Avrupa kıtasının geleceğinde bir nevi kıtasal gevşek konfederasyon yolu görünmüştür. Ne var ki , küresel sermayenin dümen suyunda giden bazı Avrupalı merkezler , geçmişin güçlü ulus devlet yapılarının dağıtılmasını bir sermaye imparatorluğu için istediklerinden, kıtasal konfederasyon modeline karşı çıkarak,ulus altı bölgecilik yolu ile Avrupa'nın büyük devletlerini küçültebilmenin yollarını

aramışlardır. Ne var ki , uzun süren baskılara rağmen böylesine bir değişim gerçekleştirilemediği için, bir makro bölgecilik projesi olan Avrupa Birliği senaryosu çıkmaza sürüklenmiş ve birlik süreci kendiliğinden durmuştur . Şimdi gelinen nokta da , birlik üyesi ülkeler , hem sanki birlik tamamlanmış gibi hareket ederek uluslar arası diplomasinin gereklerini yerine getirmeye çalışmışlar , hem de kendi bağımsız devlet yapılarının gerektirdiği bağımsız politikaları sürdürerek geleceğe dönük süreç içerisinde ayakta kalabilmenin yollarını aramışlardır . Bir anlamda, Avrupa gibi uygarlığın beşiği olan kıtada , ulus altı bölgecilik senaryoları iflas ettiği için, ulus ötesi ya da uluslar üstü bir makro bölgecilik projesi olarak Avrupa Birliği senaryosu durma aşamasına gelmiştir.

Küçük bölgecilik ve büyük bölgecilik akımlarının birbiriyle bağlantılı olduğu ve her ikisinin gündeme gelmesiyle birlikte birbirlerini devreye sokan bir gelişme sürecinin ortaya çıktığını, dünya kamuoyu Avrupa Birliği süreci içerisinde yakından görebilmiştir. Küçük bölgecilik ulus altı yapılanmaların önünü açarak ulus devletleri ortadan kaldırdığı gibi, yaratılan küçük

devletçiklerin gelecekte eyaletleşerek, belirli bir alan üzerinde küçük eyalet devletlerinin bir araya gelmesiyle büyük bölgesel birliklere giden yolu açabildiği de, çeşitli örnekleri ile görülebilmıştır . Avrupa kıtasına benzer bazı oluşumlar mikro milliyetçilik ya da etnik kökencilik çekişmeleri ile dünyanın başka bölgelerinde de gündeme gelerek, ulus devletlerin ortadan kalkmasına gidebilecek yolları zorlamıştır. Sömürgelerin uluslaşmasıyla ortaya çıkan ulus devletlerin ötesinde daha büyük bölgesel oluşumların sağlanabilmesi doğrultusunda, ulus altı bölgecilik girişimleri ulus üstü ya da uluslar arası makro bölgecilik akımlarını zamanla ortaya çıkarmıştır.

Avrupa kıtasının ulus devletleri gibi, dünyanın diğer bölgelerinde var olan devletlerin de küresel sermayenin ve uluslar arası tekellerin saldırılarına karşı kendilerini koruyabilme doğrultusunda , büyük bölgesel birliklere yönelerek kendilerini bölgesel birlikler üzerinden koruma hakları doğal olarak vardır. Küçük ve orta boy ulus devletler küresel emperyalizmin sömürgeci saldırılarına karşı harita üzerinde buldukları yerlerde, kendilerini koruyabilme doğrultusunda bölgesel birliklere yönelebildikleri gibi , gene bu doğrultuda kendi aralarında geliştirdikleri çeşitli birlik ve dayanışma modelleri üzerinden , çeşitli alternatif oluşumları öne çıkarabilmektedirler.

Kuzey Amerika, Güney Amerika, Afrika kıtasının kuzey, güney, doğu ve batı kısımları ,Asya kıtasının benzeri bir biçimde doğusu ,batısı , güneyi ve kuzeyi de gelecekte Avrupa kıtasına benzer bir doğrultuda çeşitli bölgeselleşme plan ve projelerinin uygulama alanları olabilirler . Benzeri bir biçimde dünyanın merkezi coğrafyasında da bölgeselleşme eğilimleri uzun süredir devam edip gitmektedir . Bu tür plan ve projelerin emperyalist güçler tarafından orta alandaki ülkelere zorla dayatılması yüzünden , üç tek tanrılı dinin ortaya çıktığı için kutsal topraklar adı verilen merkezi coğrafya da bir türlü barış sağlanamamakta ve soğuk savaş sonrasında bu bölge sürekli bir savaşa ve sıcak çatışmalara sahne yapılmaktadır . Bölgede var olan devlet yapıları, Avrupa türü küçük devletlerin çok ötesinde bir büyüklüğe sahip olduğu için , küresel emperyalizmin merkezi olarak bu coğrafyanın ortasına zorla dayatılmış olan İsrail devletinin odağında yer aldığı yeni bir tür bölgeselleşme olgusu, bütün merkezi coğrafya ülkelerine dıştan kumandalı ve dayatmalı bir biçimde zorlanmaktadır . Merkezi alan devletlerinin de tıpkı Avrupa devletleri gibi bir araya gelerek bir büyük bölgeselleşme olgusunu gerçekleştirerek, kendilerini bu yoldan koruma ve savunma hakları varken ,bölge dışı emperyal güçler ve onların temsilcisi olarak, bu coğrafyadaki Filistin toprakları işgal edilerek sonradan kurulmuş bir Siyonist devletin baskılarıyla, farklı bölgeselleşme modelleri devreye sokularak ,dünya barışını tehdit edecek ve üçüncü bir cihan

savaşına gidebilecek yolları tetikleyebilecek sıcak çatışmalar birbiri ardı sıra gündeme gelerek, doğal yollardan sağlanabilecek bölgeselleşmenin önü kesilmeye çalışılmaktadır .

Dünya tarihi açısından merkezi alan ele alınır, bu coğrafya da ya sürekli çekişme ve çatışma yolu ile savaş ya da bir büyük bölge devletin hegemonyası sayesinde sürdürülebilir bir barış ortamı olduğu görülebilmektedir. Roma, Bizans, Hazar, Selçuklu ve Osmanlı gibi büyük bölge devletleri olduğu zaman, merkezi alanda daha kalıcı barış düzenleri kurulabilmiş ama böylesine büyük bölge devletlerinin dağılması sürecinde ise bu bölgede doğu-batı ve kuzey-güney ekseninde emperyal güçlerin hegemonya savaşları görülmüştür. Üç kıtanın kesişme noktasında dünya kıtalarının merkezi alanı olarak öne çıkan Balkanlar-Orta Doğu- Kafkasya hattında, siyasal gelişmeler kıtalar arası ve emperyal güçler arası sürekli çekişme ve çatışmaların yaşandığı süreçler birbirini izlemiştir . İmparatorluklar dağılırken ortaya küçük devletçikler çıkmış ama bir süre sonra bunların içinden bir tanesi güçlenerek öne çıktığı zaman eski imparatorlukların yerine alan yeni bir bölgesel hegemonya düzeni kurulabilmiştir.

Merkezi coğrafya, orta alanda kurulan bir büyük devlet ya da imparatorluk üzerinden yönetildiği zaman, barış içinde bir bölgeselleşme yapılanması gerçekleştirilebilmektedir. Bu gibi durumlarda Pax Romana, Pax Bizantica, ya da Pax Ottomona gibi barış yapılanmaları bölgesel büyük devletin gücü sayesinde gerçekleştirilebilmekte ve böylece dünya barışı sağlanabilmektedir. Üç kıta arasında yer alan bu merkezi alanda kurulan bölgesel büyük devlet yapılanmaları her aşamada kıtalardan gelen büyük güçlerin merkezi alana saldırımları yüzünden tehlikeye girebilmektedir. Romalılar, Haçlılar, İngilizler, Fransızlar ve Amerikalılar batıdan gelerek merkezi alana egemen olmak istemişler, Yahudiler ise İngilizler ve Amerikalıların sırtında bölgeye gelerek kendi Siyonist egemenliklerini kurmak istemişlerdir. Cengiz Han , Timur Han ya da İlhanlılar, Persler gibi siyasal güçler de, bölgenin doğusunda kalan Asya kıtasından gelerek gene merkezde kendi egemenliklerini tesis etmenin yollarını aramışlardır. Merkezi coğrafyada yaşayan topluluklar bir araya gelerek büyük bir bölgesel devlet kurabildikleri durumlarda, kıtalardan gelen her türlü saldırılara karşı kendilerini koruyabilmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti, dünyanın merkezi coğrafyasını elinde tutmuş olan Selçuklu ve Osmanlı imparatorluklarındaki Türk hegemonyasının uzantısı olan bir orta alan devleti olarak , merkezi coğrafyaya yönelen bütün bölgeselleşme plan ve projelerinin birinci derecede hedefi konumunda bulunmaktadır . Kırım'dan Kıbrıs'a, Balkanlar'dan Kafkaslara, Akdeniz'den Kara Deniz'e uzanan merkezi alan toprakları üzerinde her zaman dünya hegemonyası kurmak isteyen emperyal güçlerin gözü olmuştur. Bu yüzden de , merkezi alanda güçlü bir devlet olmayınca sürekli olarak sıcak

çatışma ve çekişmeler yaşanmış ve bu bölge doğu ile batının karşı karşıya geldiği bir savaş alanına dönüşmekten kurtulamamıştır . Merkezi coğrafyayı da içine alan Avrasya kıtasının iki ana merkezi olarak Moskova ve İstanbul, sürekli olarak karşı karşıya gelmişler ve zaman zaman da savaş senaryolarına alet olmuşlardır.

Moskova ve İstanbul'da ikişer büyük imparatorluk tarih sahnesine karışmıştır. Rus Çarlığı ve Sovyetler Birliğine başkentlik yapan Moskova iki büyük çöküşe sahne olurken, İstanbul 'da Bizans ve Osmanlı İmparatorluklarının başkenti olarak benzeri bir çöküntüden kaçınamamıştır. Bugün Moskova yeniden merkezi coğrafya patronluğuna soyunurken, İstanbul'da eskisi gibi Moskova'nın karşısına çıkmaya hazırlanmaktadır. Rusya'nın Avrasya siyasetinin amacı , Türkiye Cumhuriyetini ve Türk varlığını dışlamak üzerine kurulmuştur . Rusya Türkiye'ye karşı İran ile , Çin'e karşı da Japonya ile ittifak yaparak Avrasya kıtasının bütününe egemen olmak istemekte ,merkezi alandaki bölgeselleşmeyi de kendi Avrasya siyaseti içinde yönlendirerek kendisini merkeze oturtmaya çalışmaktadır. Rusya'nın son zamanlarda gerçekleştirdiği Kırım işgali ile Ukrayna'ya yönelik baskı uygulama girişimleri , Rusya merkezli bir Avrasya bölgeselleşmesini Orta Doğu bölgesine de taşımakta ve bölge ülkelerine karşı böylesine bir bölgeselleşme senaryosunu Rus emperyalizmi kendi çıkarları doğrultusunda komşularına dayatmaktadır.

Türk dünyasının beşte ikisi halen Rusya Federasyonu sınırları içerisinde yaşamını sürdürdüğü için Türkiye merkezli bir bölgeselleşme planının ana hedeflerinden birisi Rus devleti olacaktır . Rusya son çıkışları ile buna izin vermediğini açıkça orta koyarken, Türkiye'nin de sadece Türk unsuruna dayanan bir bölgeselleşme siyasetinin büyük Rusya Federasyonunu karşısına alacağı görüldüğü için katı bir Türkçü bir yaklaşımın Türkiye ile Rusya'yı Avrasya hegemonyası doğrultusunda yeni bir savaş sürecine taşıyabileceği görülmektedir Osmanlı zayıflayınca Ruslar Kars ve Ardahan'a girmişler, bunun üzerine de İngiltere'de Kıbrıs'a girerek, kuzeydeki emperyalist gücün dünyanın merkezi coğrafyasını ele geçirmesine izin vermemiştir. Rusya devleti , bir kuzey gücü olarak her zaman için sıcak denizlere inebilmenin yollarını aramış ve bu hedefini Orta Doğu ile güney Asya bölgelerinde gerçekleştirmeye çalışmıştır . Türkiye gibi İran ve Afganistan'da Rus hegemonyasının sıcak denizlere inme girişimlerinin önünün kesilmesinde tampon devletler olarak kullanılmıştır. Soğuk savaş sonrası dönemde, Rusya Suriye'de askeri üs kurarak, Güney Kıbrıs'a ekonomik açıdan yerleşerek ve tüm bölge ülkelerinde yoğun siyasal çalışmalar yaparak, Türkiye ile birlikte Orta Doğu devletlerini de Rusya Federasyonu içine alarak , Orta Doğu'da yeni bir bölgeselleşmeyi kendi sınırları içerisinde tamamlayabilmenin yollarını aramaktadır.

Rusya gibi bu bölgeye sonradan gelerek ABD desteği ile devlet olma hakkını elde eden ,Yahudiler'de dinleri açısından kutsal toprak ilan ettikleri merkezi alanda , Siyon tepesi merkezli bir büyük imparatorluğu , orta alan bölgeselleşmesi olarak gündeme getirmektedirler. İki büyük dünya savaşı sonrasında kurabildikleri küçük İsrail devletini büyütürken bütün Orta Doğu ülkelerini kendi sınırları içine almak isteyen Siyonist devletin politikaları ,sürekli savaş ve çatışmaları bölge ülkelerine dayatarak ve bu alanda önce ulus altı bölgeselleşme girişimleri ile mikro milliyetçilik üzerinden yeni eyalet devletçikleri oluşturarak, İsrail'den büyük ulus devletlerin ortadan kaldırılması öncelikli olarak uygulama alanına sokulmuş ve bu doğrultuda bütün bölge devletleri etnik ve mezhepsel çatışmaların sahnesine dönüştürülmüştür .Bu yüzden bölgede savaş eksik olmamış , ABD ordusu İsrail'i korumak üzere bölgeye gelerek , Orta Doğu ülkelerinin savaş alanına dönüşmesine yol açmıştır. Soğuk savaş sonrasında küreselleşme döneminde bölgeye Siyonizm planlı olarak yayılmış, küreselleşme dönemi sona ererken, küçük İsrail devleti Büyük İsrail imparatorluğunu kurabilme doğrultusunda bölge ülkelerine yönelen yeni bir savaş sürecini zorla komşu ülkelere dayatmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşüne geçmesiyle birlikte , batının önde gelen emperyalistleri olarak İngiltere ve Fransa Orta Doğu bölgesine gelmişler ve iki sömürgeci imparatorluk olarak orta alan ülkelerini paylaşabilmenin yarışı içinde olmuşlardır. Kuzey gücü olarak Rusya'nın sıcak denizlere inmesinin önlenmesi doğrultusunda, Osmanlı sonrası için çalışmalar yapılmış ve İngiltere Büyük Britanya İmparatorluğu olarak, merkez alanda kendine bağlı bir Yakın Doğu Konfederasyonu kurabilmenin çabası içinde olmuştur.Balkanlar,Kafkaslar,Anadolu ve Orta Doğu bölgelerinde genişletilmiş Sevr haritası doğrultusunda oluşturulacak küçük devletçiklerin ,gene İstanbul merkezli bir bölgesel konfederasyon planı çerçevesinde toparlanması düşünülmüştür . Dörtlü konfederasyon ile Birleşik Krallık dünyanın merkezine el koyarak , orta alana başka emperyal güçlerin girmesini önlemeye çalışıyordu . Ne var ki , İngiltere ve Amerika ikilisini kullanan Siyonist Yahudiler Atlantik emperyalizmi üzerinden geleceğin Büyük İsrail İmparatorluğunun temellerini de atıyorlardı . Siyonist lobiler iki Atlantik gücünü kullanırken , İngiltere'nin Yakın Doğu Konfederasyonu benzeri bir başka bölgeselleşme projesini , Amerikan emperyalizmi Büyük Orta Doğu projesi adı altında, ikinci dünya savaşı sonrasında devreye sokuyordu . Amerikalıların Büyük Orta Doğu deyiimi ile kast ettikleri merkezi alanda Yahudiler ,İngiltere ve ABD üzerinden Büyük İsrail Federasyonunu kurabilmenin arayışı içerisine giriyorlardı .Böylece , kara Avrupası'na karşı Atlantik okyanusunun iki yakasında örgütlenen Atlantik emperyalizmi , Siyonist Yahudi lobilerini de yanlarına alarak dünyanın merkezi alanında

fethetme çıkıyorlardı . Zamanında Osmanlı devletinin İstanbul'u fethetmesi gibi ,Atlantik emperyalizmi ve Siyonizm ittifakı da merkezi alanın bütün bölgelerini ,yeni bir Balkanizasyon süreci içerisinde içeriden ele geçirerek fethediyorlardı .Dünya egemenliği için zorunlu olan merkezi bölgenin ele geçirilmesi ve diğer emperyal güçlere karşı korunması Siyonizm ve Atlantik ittifakının temel dayanak noktası olarak öne çıkıyordu .

Osmanlı sonrası merkezi bölge kendi haline bırakılsa ya Abbasi ,ya da Emevi imparatorlukları gibi bir büyük İslam imparatorluğu kurulur veya Osmanlı sonrasında da tıpkı Selçuklu hanedanı gibi bir başka Türk asıllı hanedan ,merkezdeki Türk hegemonyasını sürdürülebilir doğrultusunda devletin başına geçebilirdi . Ayrıca bölgenin kuzeyinde yer alan Rusya ,Orta Doğu'ya inerek merkezi coğrafyanın mutlak hakimi konumuna gelebilirdi . Orta Avrupa'nın büyük gücü olarak Almanya'da yeni bir emperyal güç olarak milli politikasını Ostpolitik adı altında doğu politikası biçiminde belirlediği için, Batı Avrupa ve Atlantik üstünlüğüne karşı , doğu Avrupa üzerinden yeni bir Avrasya egemenliğini gündeme getirebilirdi . Bu yüzden ,Osmanlı hinterlandının Ruslara, Almanlara, Araplara, Türklere, İranlılara ya da doğulu Asya güçlerine bırakılmayacak şekilde yeniden yapılandırılması gerekiyordu.

İngiltere bu doğrultuda Osmanlı sonrası bölge haritasını hazırlamış, İkinci Dünya Savaşı sonrasında merkezi coğrafya ya gelen Amerikan emperyalizmi hem kendi hegemonyasını kurmuş, hem de kendi sırtı üzerinden gelecekte bölgenin egemeni olmaya soyunmuş olan Siyonist İsrail'in kurulmasını sağlamıştı .İngiltere ve Amerika yeni bir Bizans projesi ile İstanbul'u bölge merkezi yapmaya çalışırken , İsrail kutsal topraklar üzerinden dini kullanarak Kudüs'ü hem bölgenin hem de dünyanın merkezi ilan ederek , kendisini gelecekteki dünya imparatorluğunun tam da merkezine oturtuyordu . Dünyanın en güçlü kapitalist ve Siyonist lobileri İsrail merkezli olarak harekete geçirilerek , Siyon krallığının oluşturulması planı doğrultusunda bir üçüncü dünya savaşı senaryosu, küresel sermayenin kontrolü altındaki terör örgütleri aracılığı ile merkezi coğrafya da bulunan bütün devletlerin üzerine doğru yönlendiriliyordu Orta Doğu'da bulunan İslam devletleri parçalanarak Arapların hegemonyası kırılırken , Türkiye'nin güneydoğu bölgesinde yeni bir ulus devlet yaratılarak ve Türk hegemonyasına karşı kullanılarak, gelecekte yeni bir Türk yapılanması da devre dışı bırakılmak isteniyordu .Türklerin anavatanı Anadolu üzerindeki Türk varlığı ortadan kaldırılarak , bölgedeki Türk toplulukları geldikleri Orta Asya bozkırlarına doğru geri gönderilmek isteniyordu . Arapların parçalanması , Türklerin geri gönderilmesiyle birlikte Hıristiyanlar Yeni Bizans ve Yahudiler de Büyük İsrail projelerini merkezi alanın bölgeselleşmesi

doğrultusunda uygulama alanına getiriyorlardı .Böylece yirmi birinci yüzyıla doğru yeni bir dünya düzeni kurulurken merkezi alanda bu tür bölgesel projeler öne çıkarılıyordu .

Merkezi coğrafya bölgesinin tam ortasında yer alan Türkiye Cumhuriyeti, bu bölgenin geleceği için hazırlanan bütün emperyal ve Siyonist projelerin hedefi konumuna getirilerek ortadan kaldırılmak isteniyordu . Türkiye'nin müttefiki olan bütün batılı ülkeler Türk devletinin sınırlarını tanımayarak ,ülkenin gelecekte kendi projeleri doğrultusunda farklı bir yapılanmaya yönelmesi için ,ellerinden gelen bütün baskıları ve kışkırtmaları birbiri ardı sıra devreye sokmaktadırlar . Türk devleti öncelikle merkezi alan ile ilgili bütün bölgeselleşme projelerini dikkatle takip ederek,kendisi için tehdit sayılabilecek girişimleri öncelikle önlemek durumundadır. Türkiye cumhuriyeti , emperyal merkezlerin bölgeselleşme planlarını önlerken , bir yandan da kendi bölgeselleşme planını acilen devreye sokmak zorundadır. Avrupa Birliği denetimi altındaki bir dışişleri ile ABD etkisi altına girmiş olan devlet daireleri ve kamu kurumları ile İsrail'in güdümündeki bir ekonomi ve medya ile Türkiye'nin milli bir bölgeselleşme planı hazırlayarak devreye sokamadığı görülmektedir. Atlantik okyanusunun iki yanından destek alarak işbaşına gelen siyasal iktidarlar yüzünden Türkiye emperyal politikalara mahkum edilmiş ve Türk devleti soğuk savaş sonrasında sürekli olarak yenilen ve kaybeden bir ülke konumuna düşürülmüştür. Türkiye artık Ankara'dan yönetilemez bir görünüm kazanmış, Avrupa Birliği uyum paketleri ile Büyük Orta Doğu projesinin empoze ettiği adımlar ile de devletin yarısı tasfiye edilme noktasına gelmiştir . Son otuz yılda dış baskılar ile uygulanan bütün politikalar Türkiye'nin tasfiyesinde etkili olduğu için Türk devleti artık bu gidişe bir son vermek zorundadır. Aksi takdirde Türkiye Cumhuriyeti'nin yirmi birinci yüzyılda yoluna devam edemeyeceği açıkça ortaya çıkmıştır .

Bosna'dan Kırgızistan'a kadar yer alan Türk coğrafyasındaki merkez ülke olarak Türkiye Cumhuriyeti ayakta kalmak zorundaydı. Bunun için de kurucu önder Atatürk'ün dış politikasına acilen dönülerek bölge ağırlıklı siyaset kararlı bir biçimde izlenmelidir . Balkan ülkeleri ile yeni bir Balkan Paktı , Orta Doğu ülkeleri ile de Sadabat Paktı benzeri bir merkezi ittifak bir araya getirilerek , orta alanda Merkezi Devletler Birliği adı altında yeni bir bölgesel yapılanma bir an önce kurulmalıdır . Atatürk döneminde olduğu gibi İran ile Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de bir araya gelinmeli ve ikinci bir Bakü Kurultayı ile , Merkezi Devletler Birliği oluşumu , tıpkı Avrupa Birliği gibi dünyaya ilan edilerek, emperyalist ve Siyonist bölgesel planlara karşı , merkez ülkelerinin insiyatifi öne çıkarılmalıdır .Doğu Avrupa'dan Hazar bölgesine , Karadeniz'den Akdenize doğru uzanan merkezi coğrafya üzerinde Türkiye–İran ortaklığı ile kurulacak bir merkezi bölgesel yapılanma , dünyanın ortasında üçüncü dünya savaşı çıkartmayı hedefleyen

bütün emperyal planların önünü kesebilecektir . Bakü merkezli bir bölgesel birlikte , Türkiye ,İran,İrak,Suriye,Azerbaycan ve Gürcistan devletleri bir araya gelerek ,bölge dışı emperyal güçlere karşı birlikte bir bölgesel dayanışma ittifakı ve güvenlik örgütlenmesi oluşturabilirler .

Ankara-Bakü-Tahran hattında bir bölgesel inisiyatif oluşturularak Atlantik inisiyatifi ile, Rusya'nın kontrolü altındaki Avrasya inisiyatifine karşı dayanışmacı bir bölgesel alternatif oluşturularak, dünya barışının merkezi coğrafya üzerinden bozulmasına giden yolun önü kesilebilir . Merkezi coğrafyayı iki büyük Türk imparatorluğu sayesinde bin yıl yönetmiş olan Türk inisiyatifinin ,bugünün koşullarında İran gibi bir büyük devlet ile bir araya gelerek ve ortaklıklar kurularak yeniden merkezi coğrafya üzerindeki otorite boşluğunun doldurulması dünya barışı açısından zorunlu görünmektedir . Üç büyük dinin birlikte yaşadığı orta alan ülkelerinde hiçbir din, mezhep, etnik topluluk ya da emperyal gücün tam anlamıyla egemen olması artık mümkün görünmemektedir . Bu nedenle Türkiye ve İran merkezin iki büyük devleti olarak bir araya gelmeli ve Avrupa tipi bir kıta devleti benzeri olarak orta dünyada Merkezi Devletler Birliği'ni ilan edilerek , bu coğrafyada istismar edilen siyasi otorite boşluğu doldurulmalıdır . Bölgede var olan bütün devletlerin sınırları ve başkentleri korunarak çevresel bir güvenlik ortamı öncelikle yaratılmalı ve bu aşamadan sonra da Balkan Paktı, Sadabat Paktı , Bağdat paktı , Cento ,ECO ya da RCD benzeri daha önceleri çeşitli biçimlerde denenmiş merkezi coğrafya birliği, mevcut devletlerin bir araya gelmesiyle acilen kurulabilmelidir .

Orta boy bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti bu aşamadan sonra kendi başına bir bölgesel devleti emperyalistlere karşı kuramayacağını görebilmeli ve böylesine bir merkezi yapılanmayı ancak komşularıyla işbirliği yaparak başarabileceğini görebilmelidir.Bölge barışı açısından NATO'nun yetersiz kaldığı durumlarda Türkiye komşu devletlerle güvenlik alanında ortak hareket ederek bölge barışını sağlamalı, batılı müttefiklerin bölgeselleşme planlarını önlemek üzere Türkiye'yi komşularıyla savaştırması oyununa da artık bir son verilmelidir. Türkiye'nin öncülüğünde kurulacak bir Merkezi Devletler Birliği , dünya dengelerinin yeniden kurulduğu bu aşamada orta dünyadaki tüm ihtilafların ve çatışmaların geride bırakılmasını sağlayacaktır . Atatürk ilkeleri doğrultusunda bölgeselleşme sürecinin tamamlanabilmesi için Türkiye Cumhuriyeti harekete geçerek Atatürk'ten yadigar kalan Balkan Paktı ile Sadabat Paktını bir araya getiren Merkezi Devletler Birliği (MEDEB) oluşumunu dünya kamu oyunun dikkatine sunmalıdır.

KAYNAK KİTAP: TÜRKİYE'NİN B PLANI-ANIL ÇEÇEN, KİLİT YAYINLARI, ANKARA 2010, 3. Baskı.

Okyanuslara en çok plastik atık bırakan ülkeler

İlk 10 ülke
(Metrik ton)

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/35083>

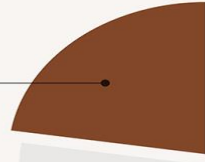
Dünyada her yıl tütün kullanımı nedeniyle 8,7 milyon insan yaşamını yitiriyor

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), her yıl tütün kullanımına bağlı olarak 8,7 milyon kişinin öldüğünü bildirdi

(2020)

Dünya nüfusunun
%22,3'ü

tütün kullanıyor

Her yıl tütün kullanımına bağlı olarak **8,7 milyon kişi hayatını kaybediyor**

Pasif olarak sigara dumanına maruz kalan **1,3 milyon kişi ölüyor**

TÜTÜN BAĞIMLILIĞI TEDAVİSİNDE EN BAŞARILI ÜLKELER (2022)

Hepatit virüsüne sahip her 10 kişiden 9'u hastalığından habersiz

Küresel sağlık problemi haline gelen ve insanların sağlığını ciddi oranda tehdit eden hepatit virüsleri, her yıl bir milyonu aşkın kişinin çeşitli hastalıklardan hayatını kaybetmesine yol açıyor

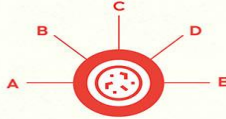

Dünya genelinde **354 milyon kişi** Hepatit B ve Hepatit C ile yaşıyor

Hepatit virüsleri nedeniyle her yıl **milyonlarca insan kronik karaciğer hastalıkları, kanser ya da ölüm** riskiyle karşı karşıya kalıyor

Hepatit B ve hepatit C her yıl **1,1 milyon kişinin ölümüne** neden oluyor

HEPATİT VIRÜSÜNÜN 5 ÇEŞİDİ BULUNUYOR

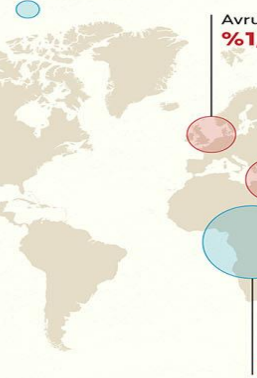
- Hepatit **A** (HAV)
- Hepatit **B** (HBV)
- Hepatit **C** (HCV)
- Hepatit **D** (HDV)
- Hepatit **E** (HEV)

Hepatit A, daha çok **hijyen koşullarının yetersiz** olduğu düşük gelirli bölgelerde öne çıkıyor

Defektif bir virüs olan **hepatit D üreyebilmek için hepatit B** virüsüne ihtiyaç duyuyor

Vahşi ve evcil hayvanlarda da görülebilen hepatit E hamilelere bulaştığı takdirde ölüme neden olabiliyor

HEPATİT B VIRÜSÜNÜN EN FAZLA GÖRÜLDÜĞÜ BÖLGELER (Nüfusa oranı)

HEPATİT C VIRÜSÜNÜN EN FAZLA GÖRÜLDÜĞÜ BÖLGELER (Nüfusa oranı)

İnsan ticareti mağdurlarının sayısında Kovid-19 kısıtlamaları nedeniyle düşüş yaşandı

İnsan ticareti, insanların sömürü amacıyla kaçırılması, kullanılması ve çalıştırılması anlamına geliyor

İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARININ

%42'si
Kadın

%23'ü
Erkek

%35'i
Çocuk

MAĞDURLARIN

Kovid-19 salgınının etkisiyle mağdur sayısında 2019'a kıyasla yüzde 11'lik bir azalma görülürken, bu, son 20 yılda yaşanan ilk düşüş oldu

%41'i
kendi çabalarıyla

%31'i
aile, sivil toplum kuruluşları ve diğer yardımlarla kurtuldu

%28'i
kolluk kuvvetleri yardımı

29.07.2023 Kaynak: BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC)

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/35068>

Kore Savaşı, 73 yıldır barış anlaşması arıyor

Kuzey Kore'nin 25 Haziran 1950'de Güney Kore'yi işgal etmesiyle başlayıp 27 Temmuz 1953'te sona eren Kore Savaşı'nda hala kalıcı barış anlaşması imzalanmadı

1910

Japonya Kore Yarımadası'nı işgal etti

1945

Japonya Kore'den çekildi

1945-1950

II. Dünya Savaşı sonrasında ABD ile SSCB arasındaki kamplaşmanın sonucunda

Yarımada 2'ye bölündü

25 Haziran 1950

Kuzey Kore'nin Güney Kore'yi işgal etmesiyle Kore Savaşı başladı

1953

Sıcak çatışma, 27 Temmuz'da imzalanan ateşkesle sona erdi

Bazı ülkelerin savaşta asker sayısı

 ABD	1 MİLYON 789 BİN
 İNGİLTERE	56 BİN
 KANADA	26 BİN 791
 TÜRKİYE	21 BİN 212

ASKER KAYBI

508.797

178.569

(40.670'i BM askeri)

Savaşta **36.940** askerini yitiren ABD, "en çok kayıp veren ülke" oldu

2018'deki kalıcı barış girişimi başarısız oldu

Kuzey Kore-Güney Kore arasında Ocak 2018'de başlatılan müzakereler, 3 zirve ve çok sayıda teknik toplantıyla 2 yıl devam etti ancak bir sonuca ulaşamadı

Orman yangınları atmosferdeki karbondioksit emisyonunu artırıyor

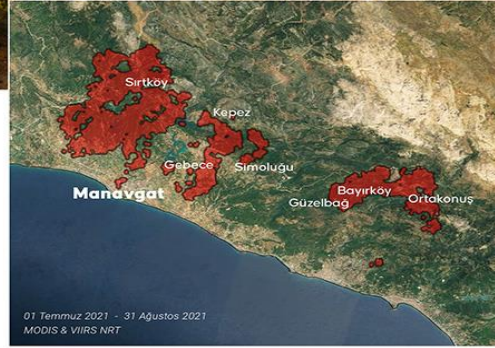
1 hektarlık sık ormanlık alanın yanması sonucu atmosfere ortalama 150 ton civarında karbondioksit emisyonu yayılıyor

TEMMUZ 2021 ANTALYA / MANAVGAT YANGINININ TOPLAM KARBONDİOKSİT EMİSYONUNA ETKİSİ

Türkiye'nin 2021 toplam sera gazı emisyonu

564 MİLYON TON

Manavgat yangınında yaklaşık **140 bin hektarlık alan yandı**

Toplam sera gazı emisyonunun **%2'sini oluşturdu**

YANGININ ATMOSFERE YAYDIĞI EMİSYON

9,3 MİLYON TON
Karbondioksit

27 BİN TON
Metan

1,5 TON
Diazot monoksit

379 BİN TON
Karbonmonoksit

13 BİN TON
Azot oksit

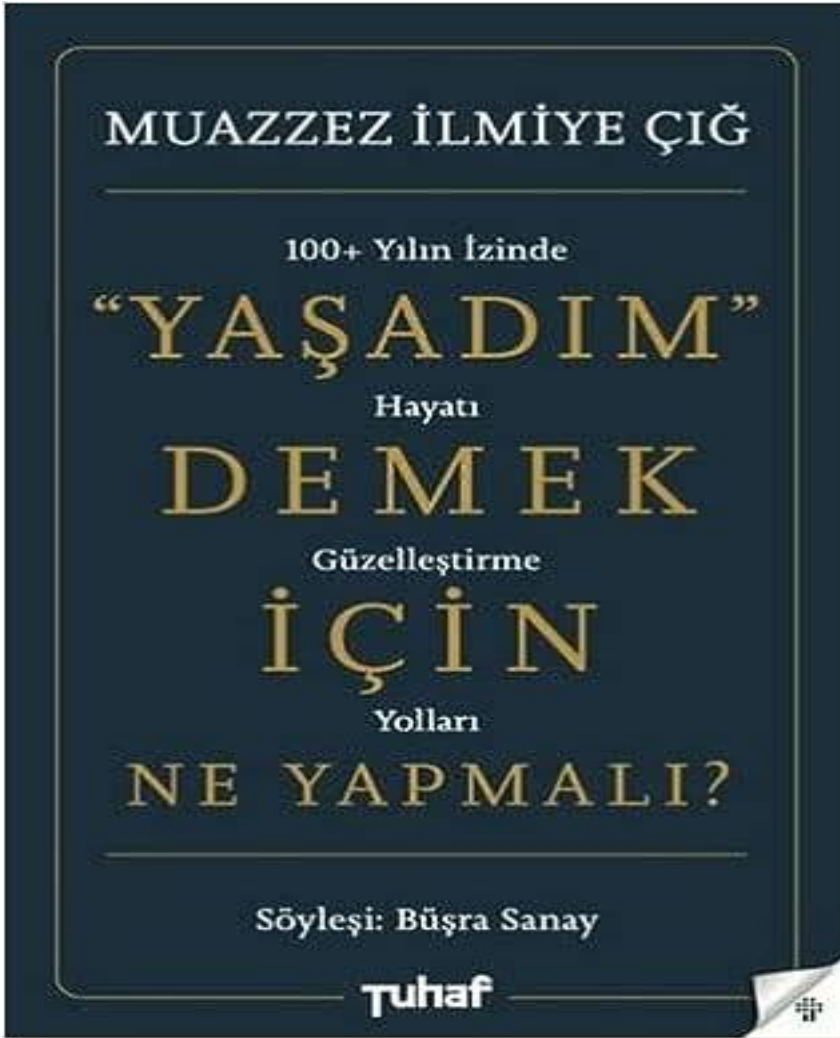
2.600 TON
Kükürtdioksit

62 BİN TON
Partikül madde

3 BİN TON
İs ve kurum

KİTAP TAVSİYESİ

Ne Olursa Olsun Her Zaman İyiyi
Düşün.

Asla Kin Besleme.

Daima Ölçülü Ol.

Hayatta Herkesle Ve Her Şeyle
Aramızda, İhlal Edilmemesi
Gereken, Görünmez Sınırlar Var.

İnsan Bu Dünyada Akı Kadar
Yer Kaplıyor.

Şartlar Seni Zorlarsa Da Kendin
Olma Çabandan Vazgeçme.

Gözünü Hedefine Diken İnsan
Zararsızdır.

Kendini Anlatmayacaksın,
Bırakacaksın İnsanlar Seni
Tanısin.

Gelişmeye Cüret Edecek Kadar
Cesur Değilsen Hayatta İz
Bırakamazsın.

Bu Yolda Öğrendiklerimiz Ve
Öğrettiklerimiz Bizi Biz Yapar.